PAUL KIEVIET

Canonische variaties over Psalm 134

voor orgel

Boeijenga
MUSIC PUBLICATIONS

BE 3074

© 2020 Boeijenga Music Publications, Leeuwarden, The Netherlands

Paul Kieviet: Canonische variaties over Psalm 134
(*1964) *voor orgel / for organ / für Orgel / pour Grand Orgue*

ISBN/EAN: 978-90-830681-6-9

Editienummer: BE 3074

Omslagontwerp: Peter van der Zwaag

Gravure: Peter van der Zwaag

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form of by any means, digital, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written permission of the publisher.

VOORWOORD

Voor deze variatiereeks zijn de *Einige canonische Veränderungen über das Weynacht-Lied Vom Himmel hoch da komm ich her* (BWV 769) van Johann Sebastian Bach het voorbeeld geweest. Bach schreef deze Veränderungen in 1747, ter gelegenheid van zijn toelating tot de 'Korrespondierende Sozietät der musikalischen Wissenschaften' die in 1738 was opgericht door Lorenz Christoph Mizler. Deze Sozietät was bedoeld als een platform voor muziektheoretische discussie. Bachs variaties vormen een hoogtepunt in de traditie van het verweven van een koraalmelodie met canontechniek.
De *Canonische variaties over Psalm 134* sluiten qua werkwijze in principe aan bij de door Bach gekozen opzet. De volgorde is gelijk aan die van de eerste druk (BWV 769). In de autograaf (BWV 769a) hebben de variaties overigens een andere volgorde.

De eerste variatie is een driestemmige bewerking, waarin de twee bovenstemmen op het manuaal een canon in het octaaf vormen. De melodie wordt op het pedaal gespeeld.
In de tweede variatie wordt de melodie eveneens op het pedaal gespeeld, op dezelfde hoogte als in de vorige variatie. Het verschil is dat de twee manuaalstemmen nu niet in het octaaf gecanoniseerd worden, maar in de kwint.
De derde variatie is in de vorm van een canon in de septime. De canon vindt plaats tussen de bas (op het pedaal) en de tenor (in de linkerhand). De alt volgt een vrije melodie met veel kleine notenwaarden. Daarboven klinkt de koraalmelodie in halve noten.
De vierde variatie heeft een canon in de vergroting in het octaaf tussen de sopraan (rechterhand) en de tenor (linkerhand). Daartussen beweegt zich een vrije altstem en daaronder de bas die in halve noten de melodie weergeeft.
In afwijking van alle voorgaande bewerkingen, wordt het onderwerp van de canon in de slotvariatie de melodie zelf. Deze variatie valt uiteen in vier canonische bewerkingen:

* De melodie wordt omgekeerd gecanoniseerd in de sext, daaronder een vrije basmelodie op 16-voetsbasis.
* De melodie wordt omgekeerd gecanoniseerd in de terts (en lijkt daardoor veel op de vorige canon, omdat de terts het complementaire interval is van de sext), terwijl de basmelodie doorloopt.
* Een omgekeerde canon van de melodie tussen de bas in het pedaal en de tenor op het manuaal; het is een secundecanon. Daarboven loopt een vrije altstem en een eveneens vrije sopraanmelodie in zestienden.
* Een vierde omgekeerde canon van de melodie, deze keer als canon in de none tussen de bas en de sopraan. De vrije melodie in zestienden wordt nu door de tenor gevormd; het stemmenweefsel wordt aangevuld door een vrije alt. Een beknopte bewerking van de laatste melodieregel dient als coda.

De *Canonische variaties over Psalm 134* werden oorspronkelijk als bijlage toegevoegd aan een analysescriptie over Bachs meesterwerk. Dit als onderdeel van het eindexamen voor het hoofdvak Theorie der Muziek aan het Rotterdams Conservatorium (1988).
Ze werden opgenomen op de cd *Paul Kieviet speelt eigen composities op het Meere-orgel in de Hervormde Kerk te Sommelsdijk en het Frobenius-orgel in de Hervormde Kerk te Oude-Tonge*. De cd verscheen in 1995 bij Lindenberg Boeken en Muziek onder het label Magnificat (MACD07).
Bovengenoemde opname is te beluisteren op internet, als bijlage bij het artikel "Organist Paul Kieviet: de beperking maakt creatief" uit het Reformatorisch Dagblad (4 mei 2012).[1]

Als appendix zijn aan de variaties twee zettingen toegevoegd. Deze zijn niet bedoeld om als afsluiting te spelen, maar bij voorkeur voorafgaand aan de variaties. Er kan gekozen worden uit een iso-ritmische en een ritmische zetting. Uitvoering van één van beide zettingen is optioneel.

Paul Kieviet
Augustus 2020

1 https://www.rd.nl/muziek/organist-paul-kieviet-de-beperking-maakt-creatief-1.672220

De gebruikte registraties op de cd

* Variatie 1 (octaafcanon):
  HW: R8, O2 / RW: G8, G2 / Ped.: O4, S4 (8va bassa)

* Variatie 2 (kwintcanon):
  HW: P8, H8 / RW: P4, R4 (8va bassa) / Ped.: S16, P8, O4

* Variatie 3 (septiemcanon):
  HW: P8 / RW: G8, R4, tremulant / Ped.: S16, P8

* Variatie 4 (canon in de vergroting):
  HW: P8, R8, O4, O2 / RW: G8, P4, G2, Sq / Ped.: P8, O4, Pos16

* Variatie 5 (vier canons in de omkering):
  1. in de sext (maat 111):
     HW: P8, O4, T8 (cantus firmus) / RW: G8, P4, D8 (omkering) / Ped.: S16, P8, O4
  2. in de terts (maat 123):
     idem, met klavierwisseling
  3. in de septime (maat 135):
     HW: + O2 / RW: + Sch, - D8, + P/HW
  4. in de none (maat 147):
     HW: + M
     Slot (maat 49): HW: + Q16 / Ped.: + Pos16, + HW/RW.
     Maat 52 RW: + Sq, Ped.: +M

Dispositie Frobenius-orgel Oude-Tonge (1966)

Hovedværk (C-f^3):			Ryggpositiv (C-f^3):			Pedal (C-f^1):		
Quintatøn	16’	(Q16)	Gedakt	8’	(G8)	Subbas	16’	(S16)
Principal	8’	(P8)	Principal	4’	(P4)	Principal	8’	(P8)
Rørfløjte	8’	(R8)	Rorfløjte	4’	(R4)	Oktav	4’	(O4)
Oktav	4’	(O4)	Gemshorn	2’	(G2)	Mixtur	IV	(M)
Spidsfløjte	4’	(S4)	Scharf	IV	(Sch)	Posaune	16’	(Pos16)
Oktav	2’	(O2)	Sesquialtera	II	(Sq)	Skalmej	4’	(S4)
Mixtur	IV-VI	(M)	Dulzian	8’	(D8)			
Trompete	8’	(T8)	Tremulant					

Koppels: HW/RW, P/HW en P/RW

Canonische variaties
over
Psalm 134

Paul Kieviet

Variatio 1 nel canone all' ottava, à 2 claviers et pédale

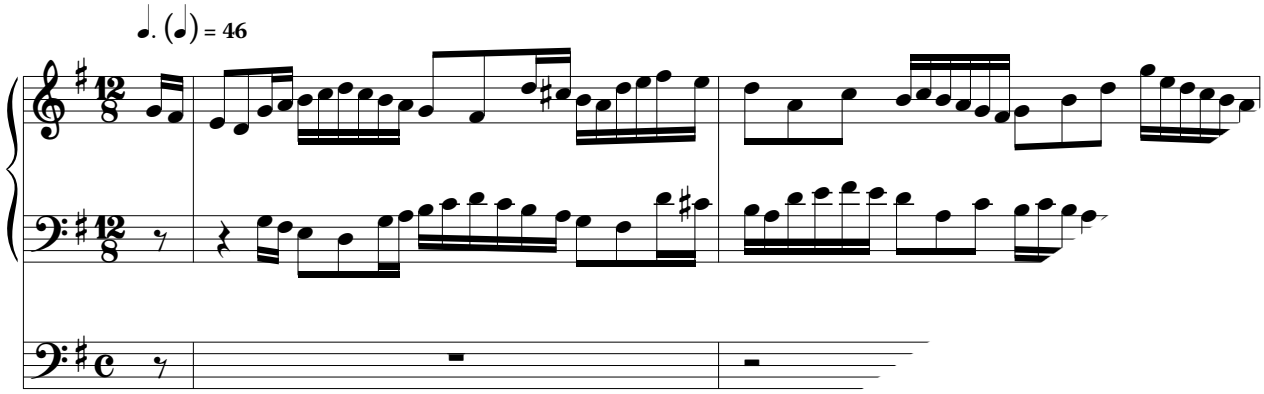

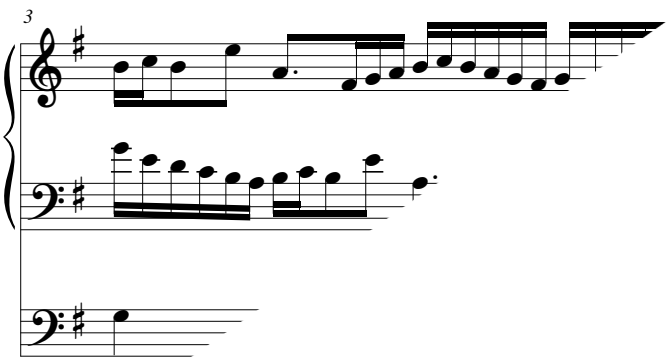

©

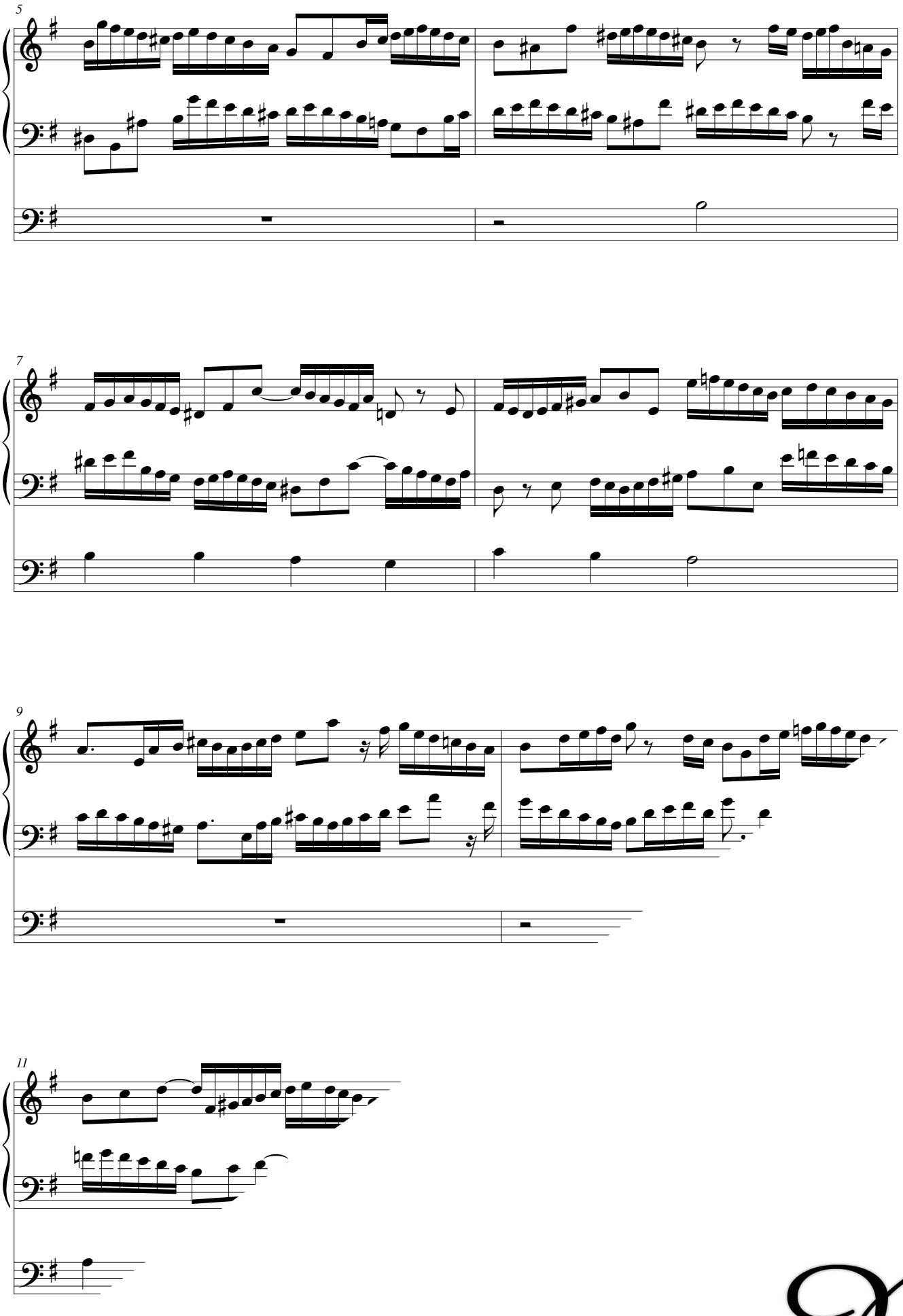
5
7
9
11

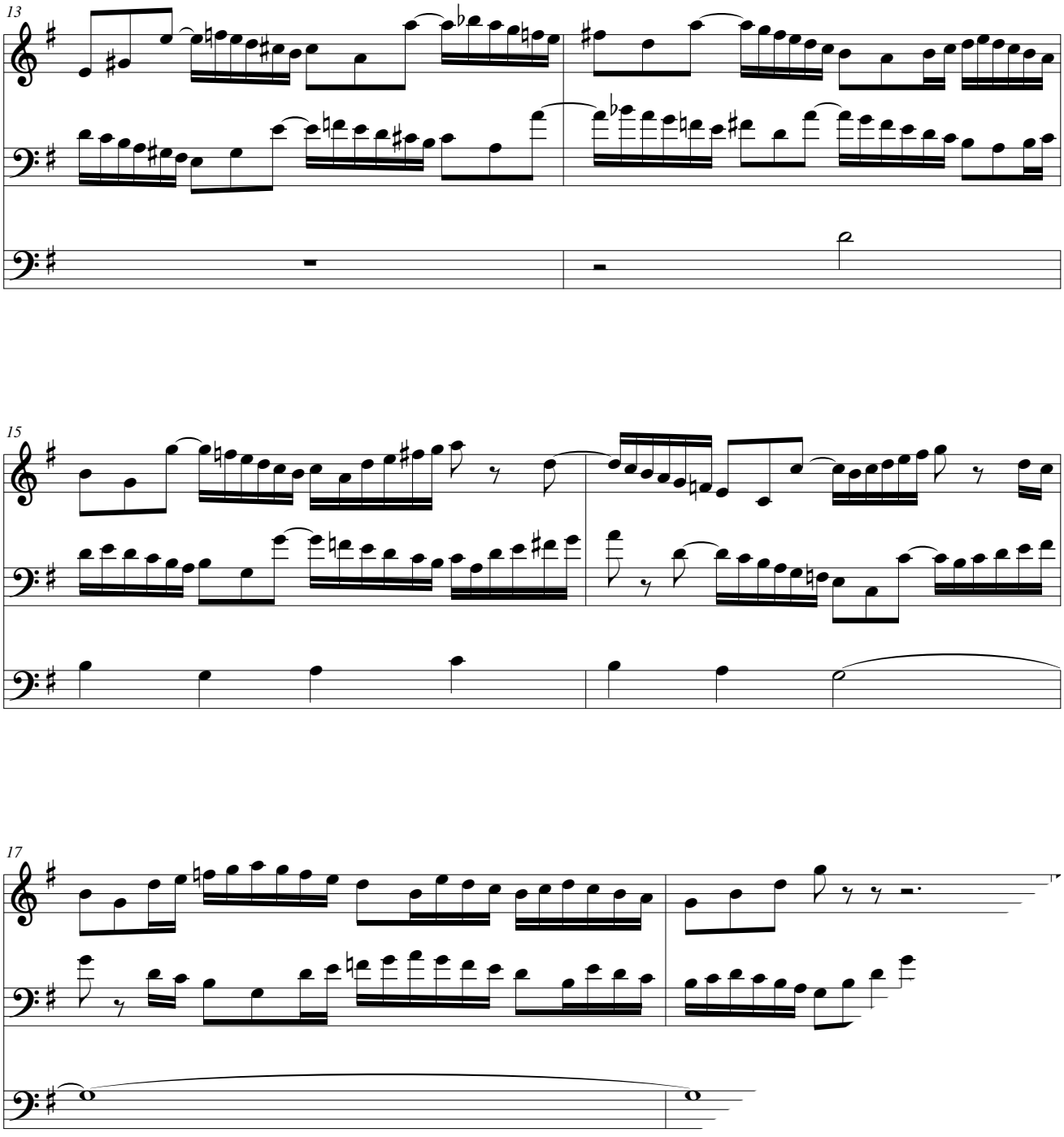
13
15
17

Variatio 2 alio modo, nel canone alla quinta, à 2 claviers et pédale

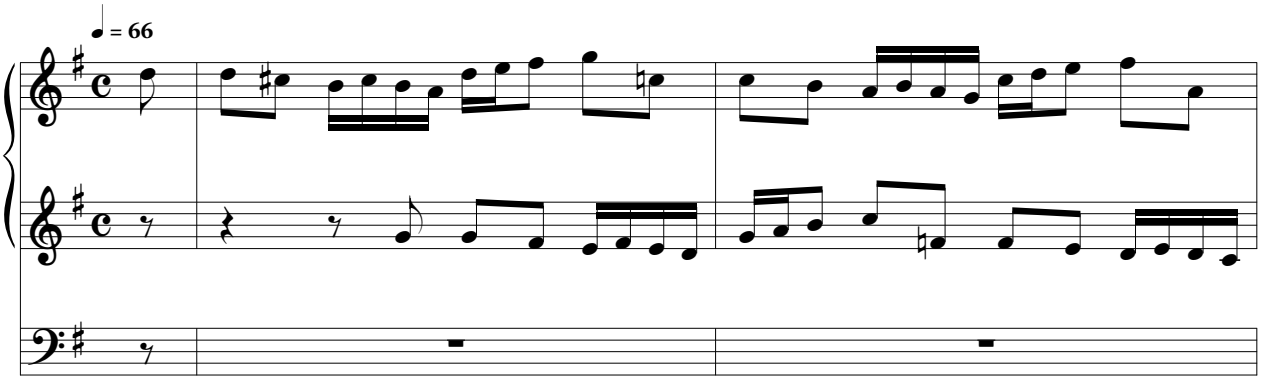

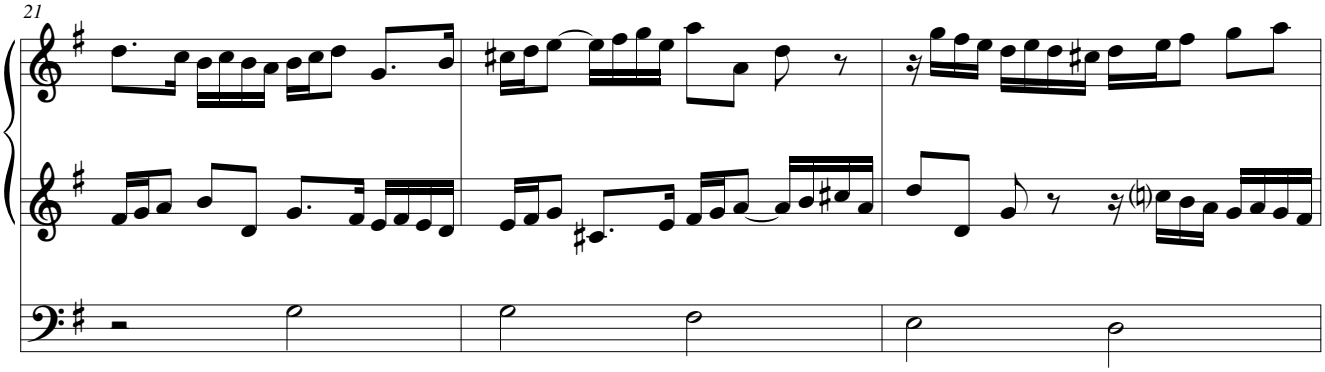

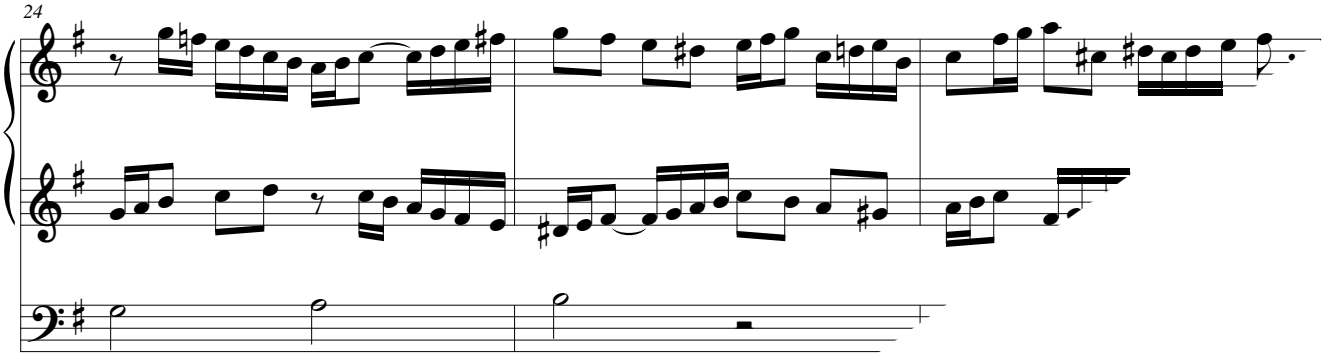

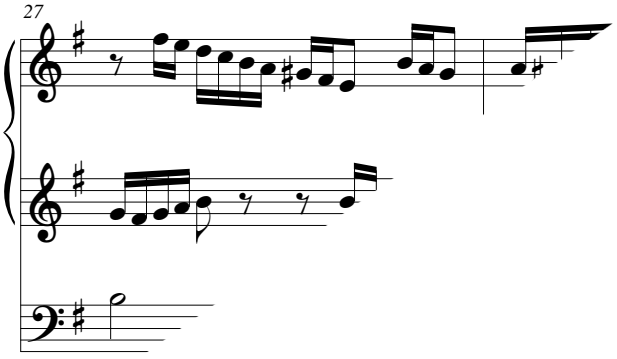

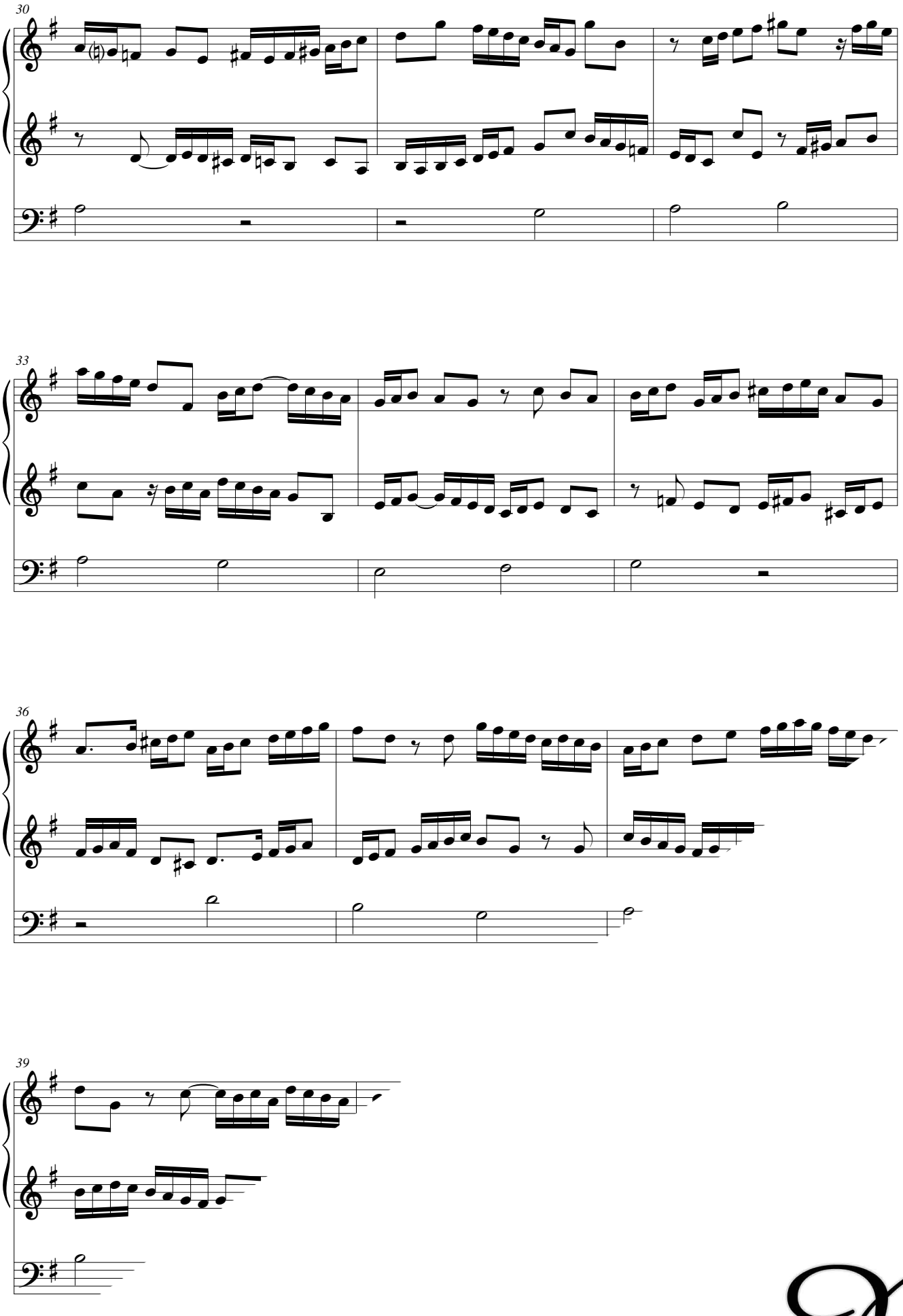
30
33
36
39

Variatio 3 Canone alla settima

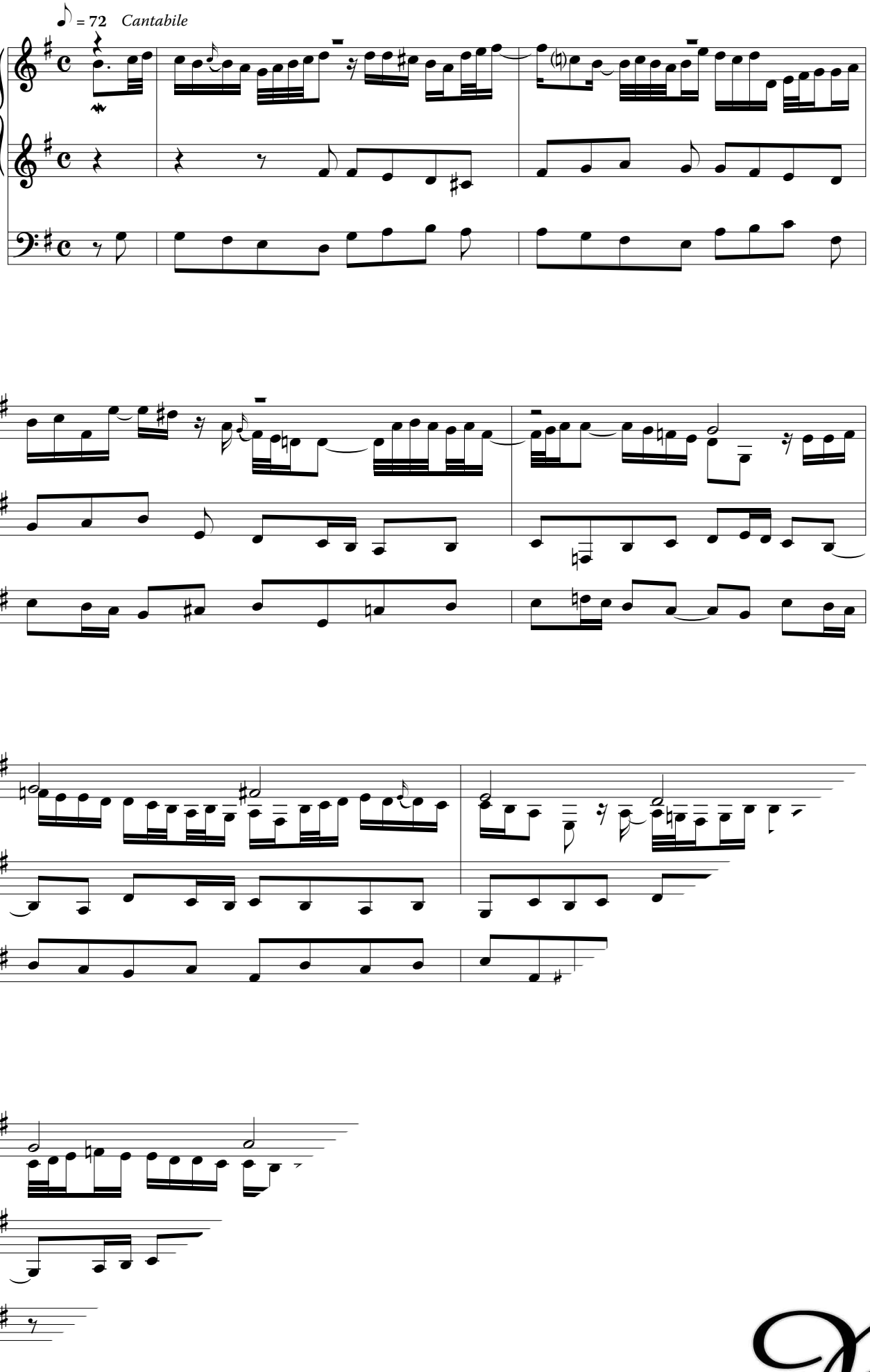

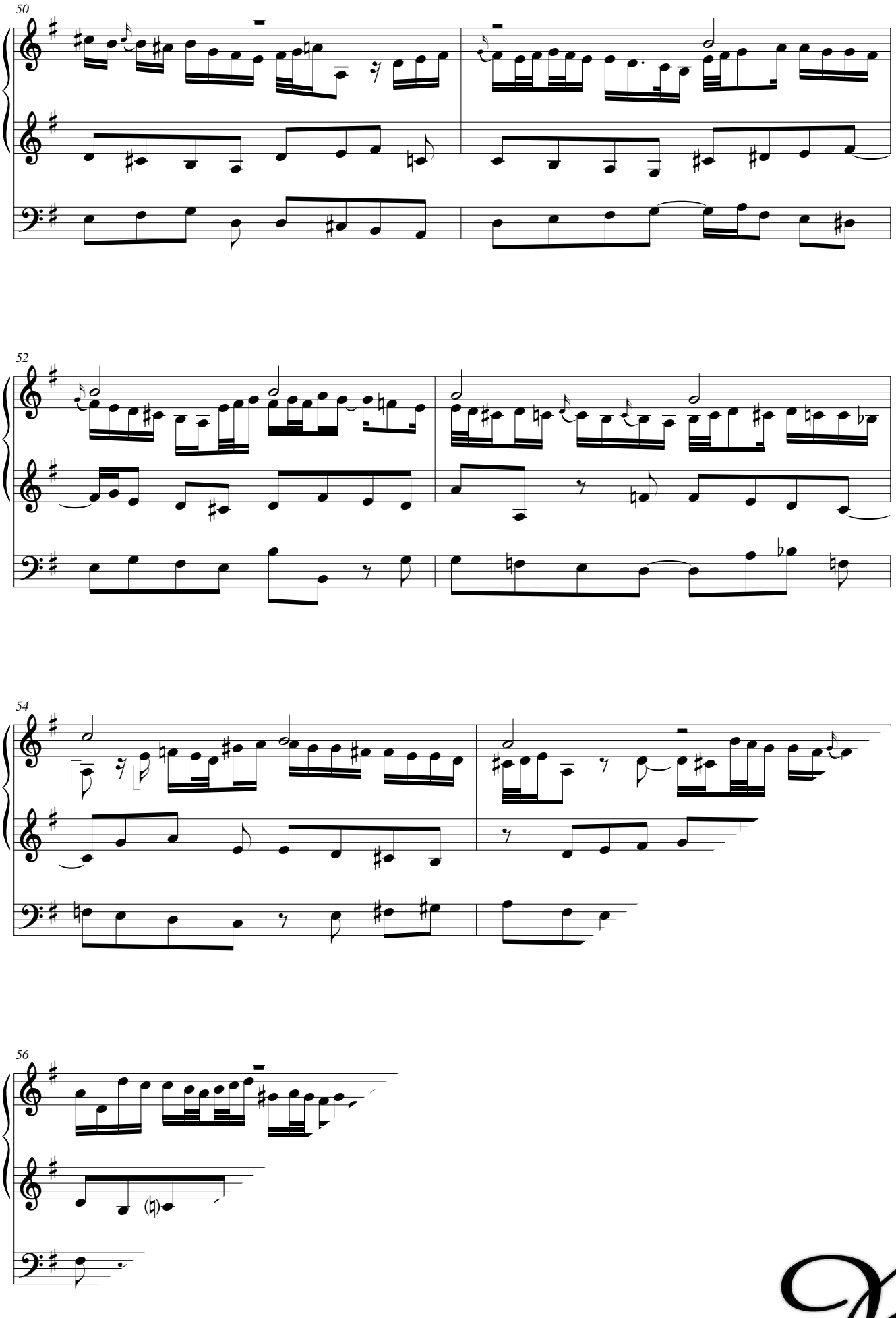
50
52
54
56

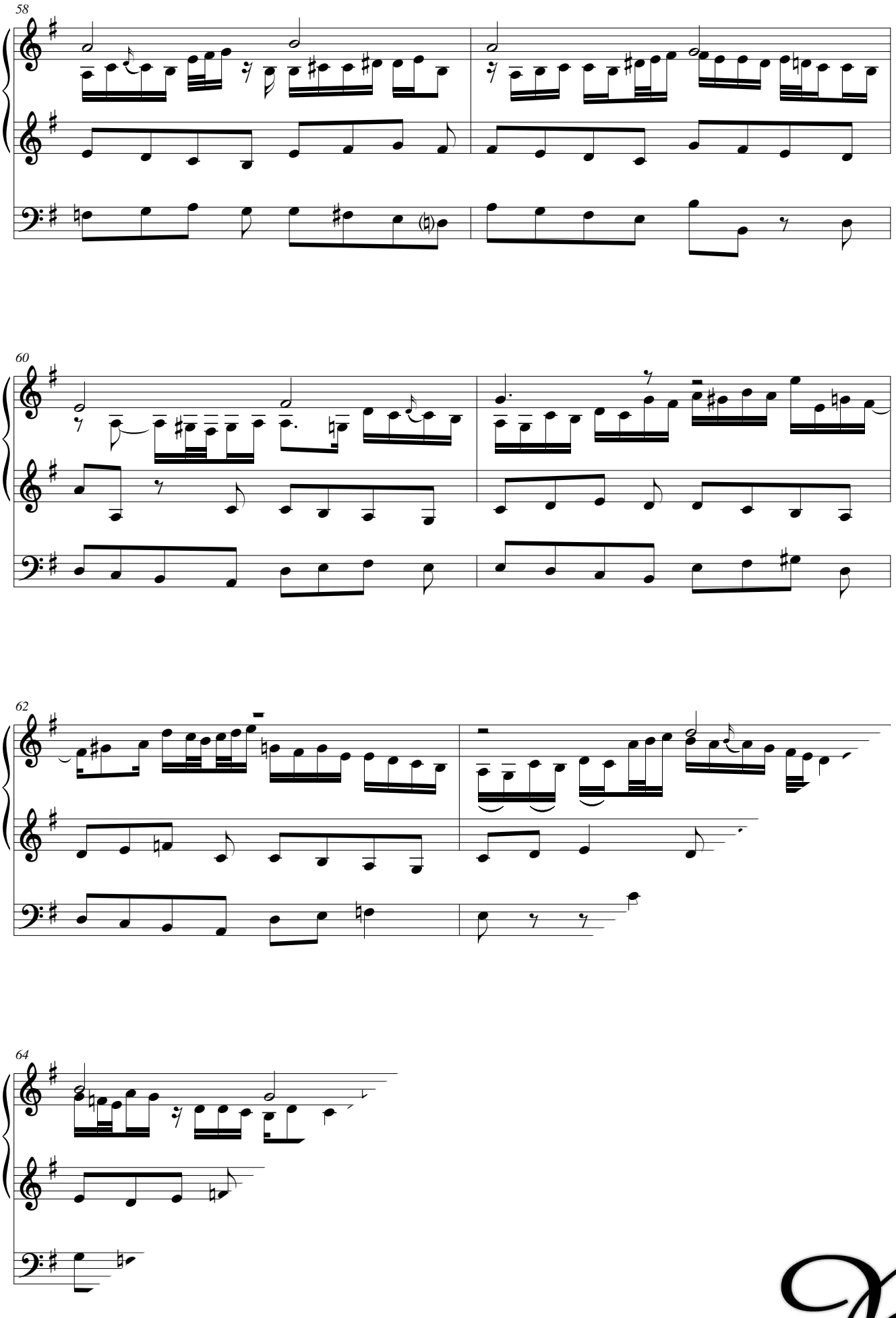
58
60
62
64

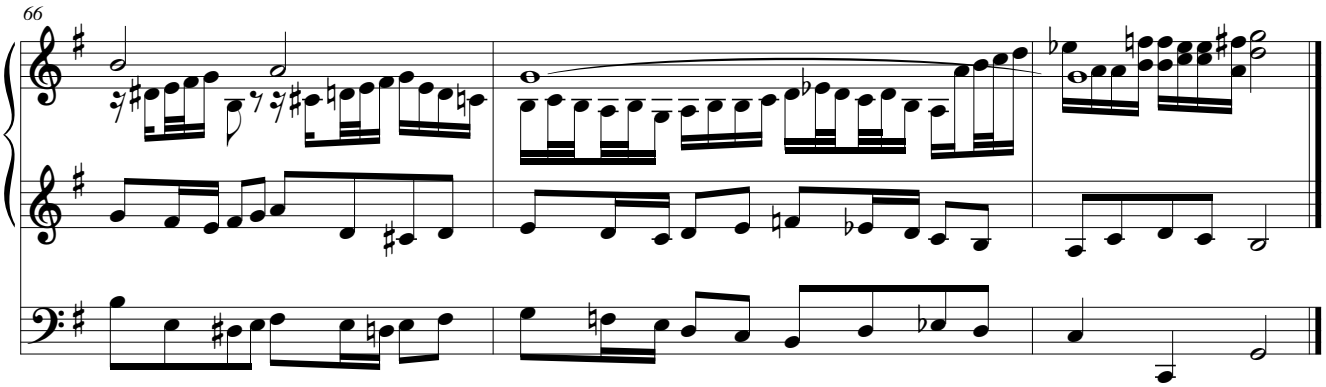

Variatio 4 nel canone all' ottava per augmentationem, à 2 claviers et pédale

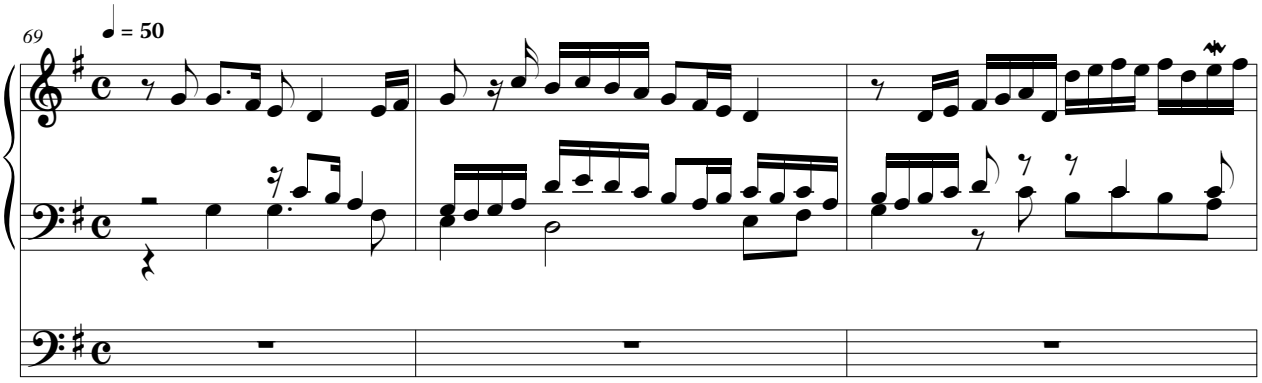

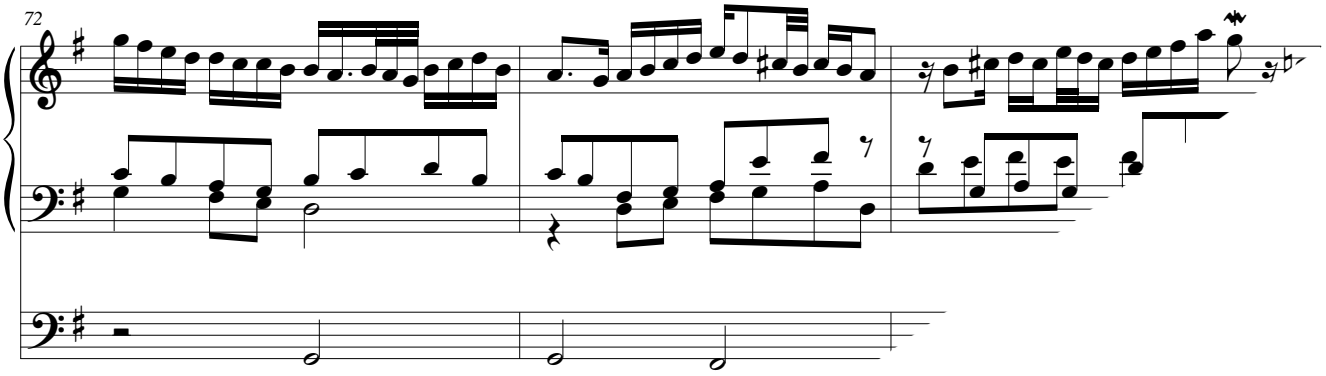

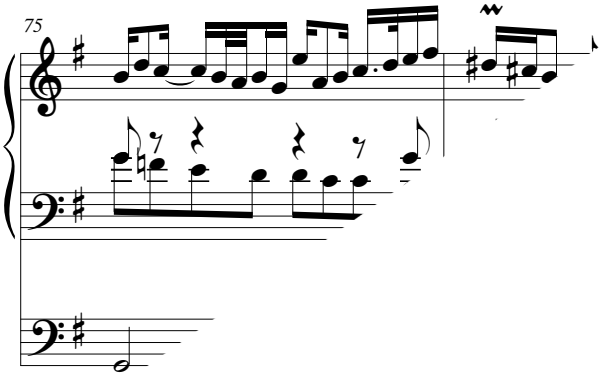

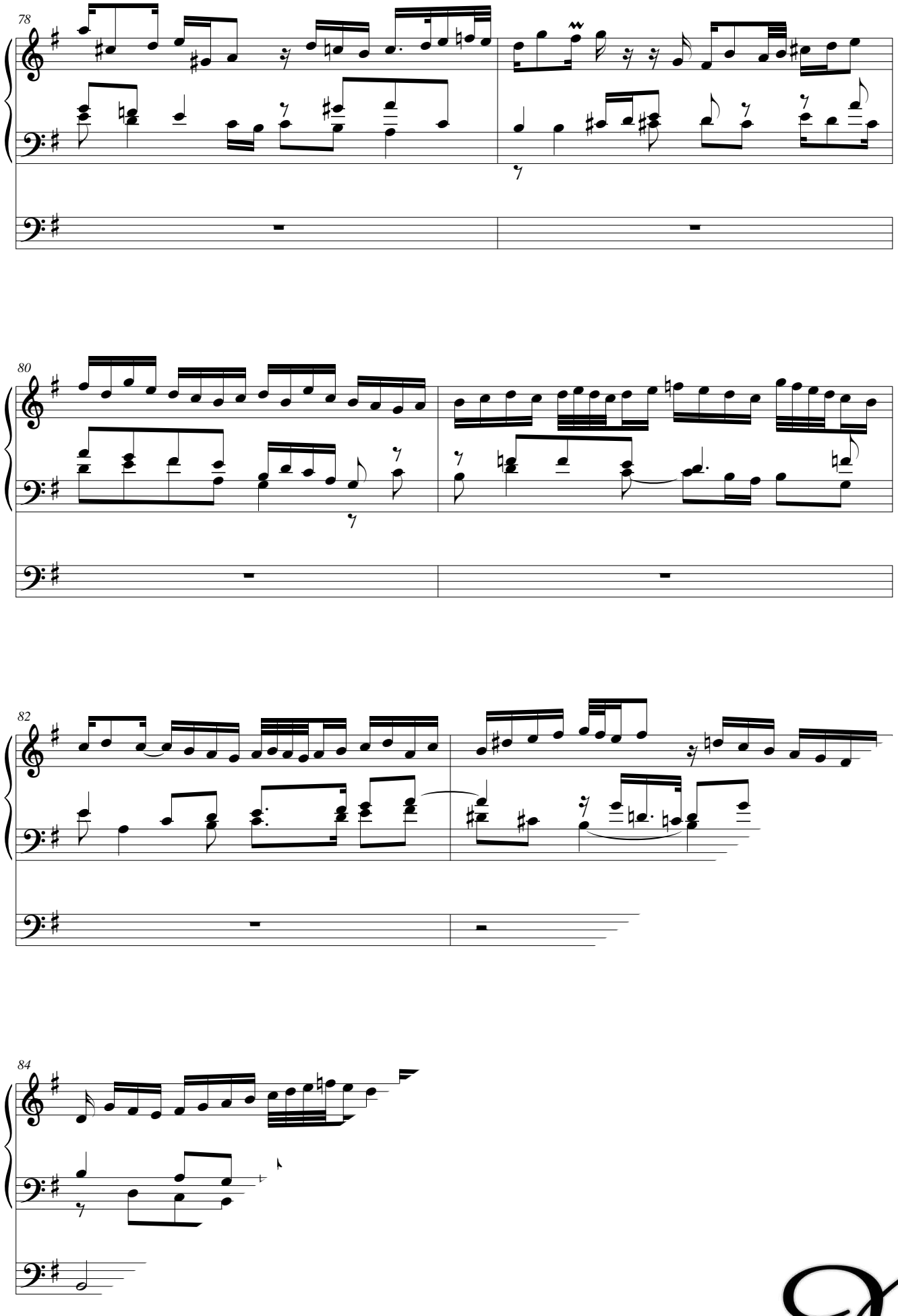
78
80
82
84

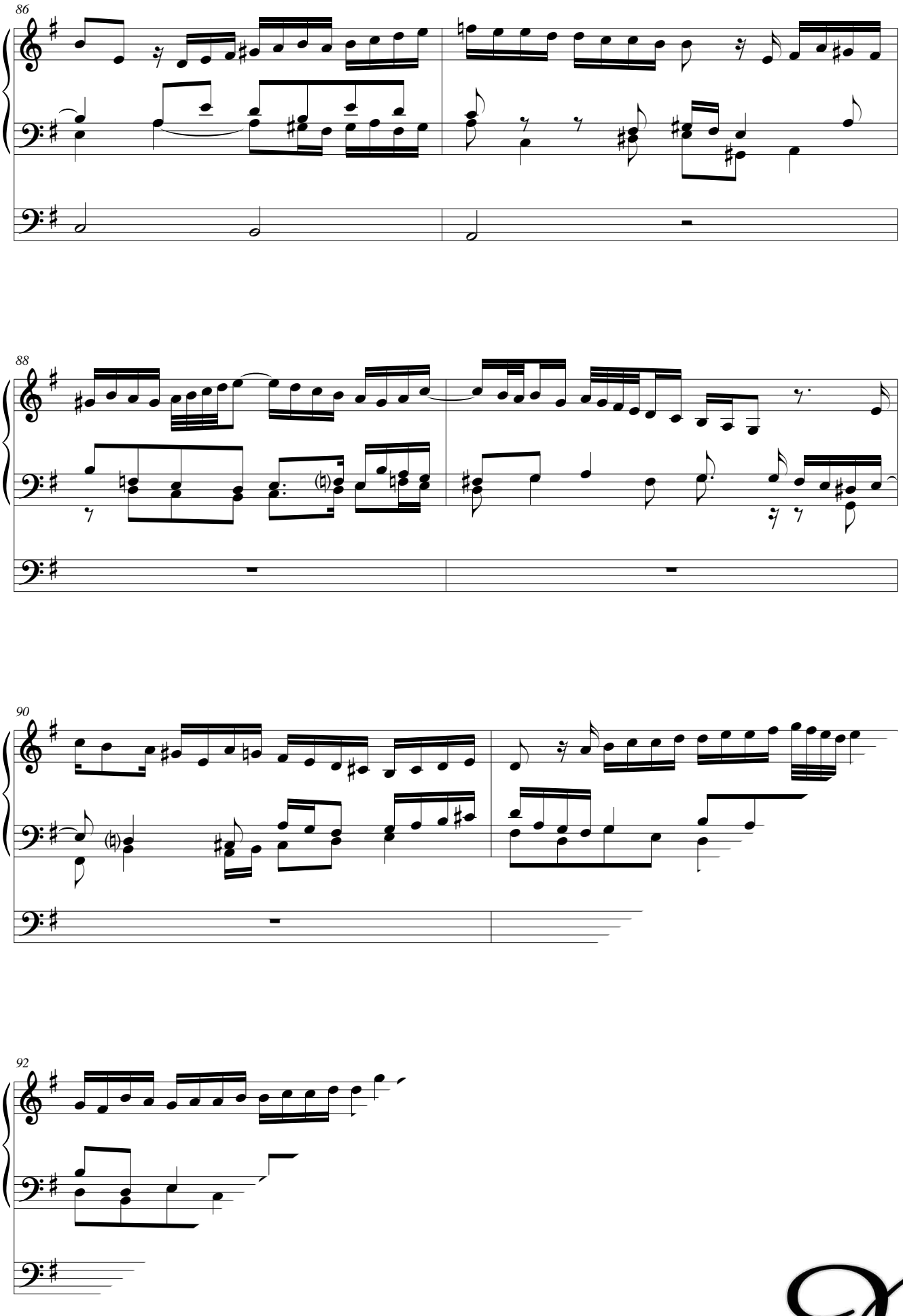
86
88
90
92

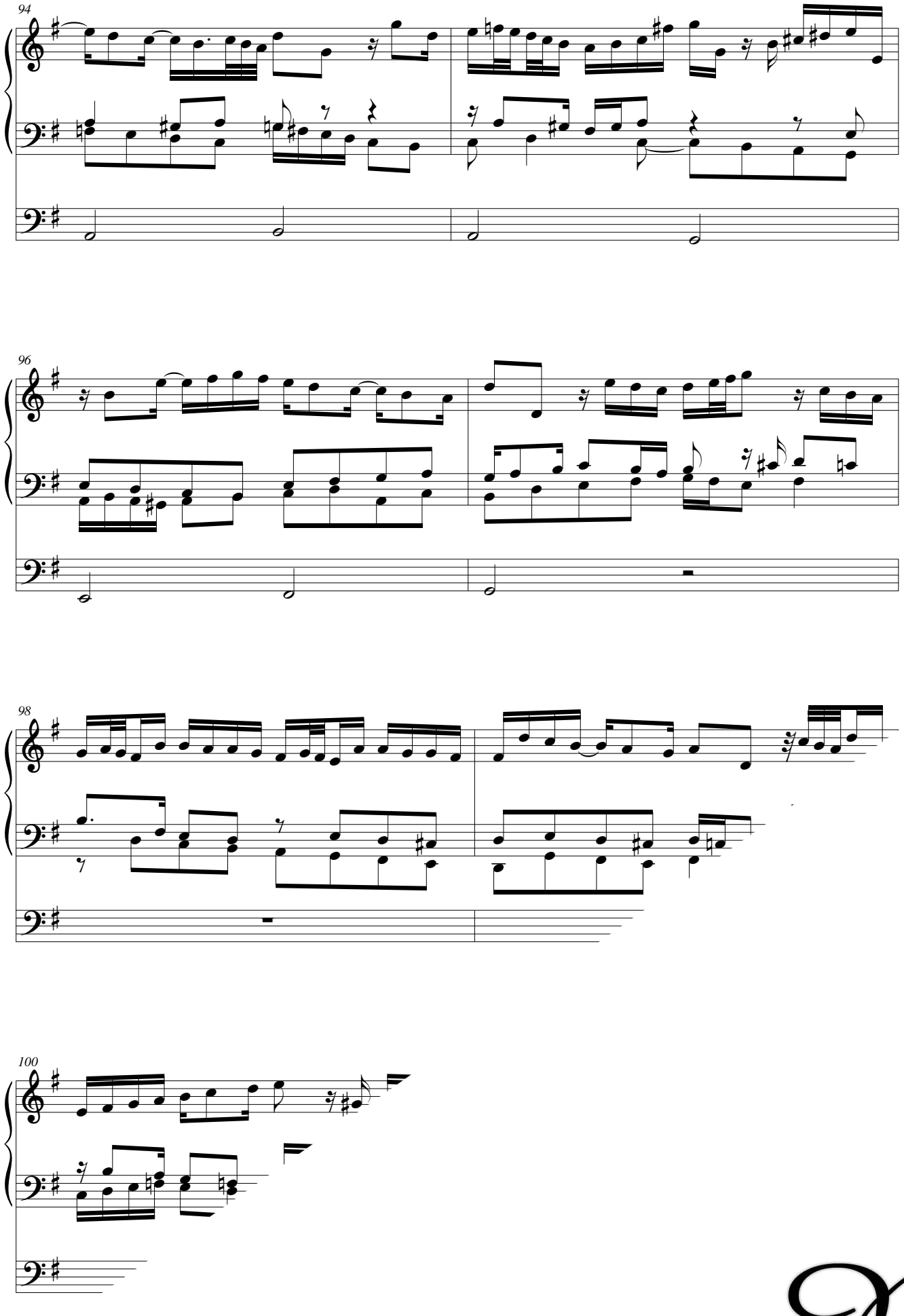
94
96
98
100

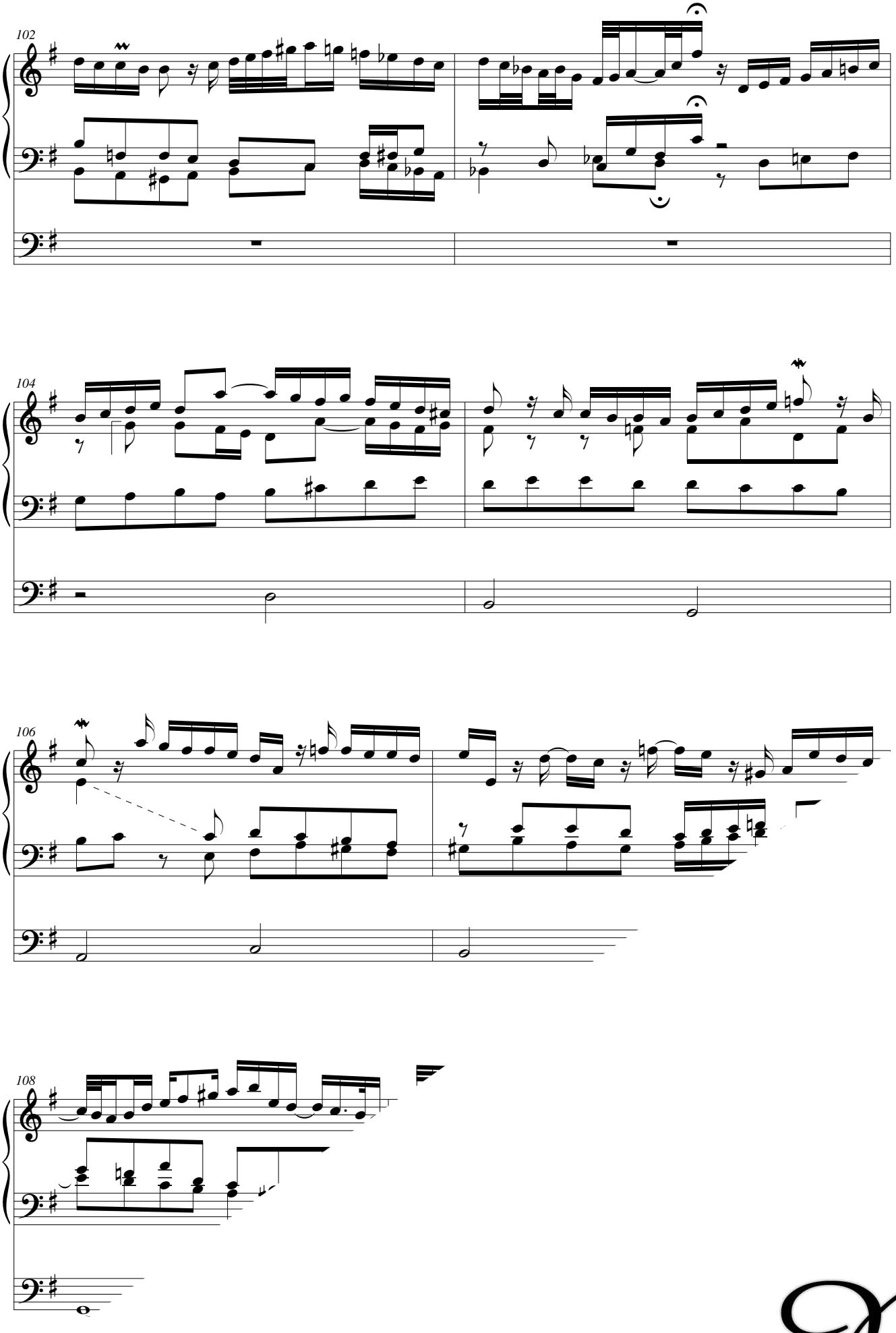
102
104
106
108

Variatio 5 L'altra sorte del canone al rovescio 1) alla sesta 2) alla terza 3) alla settima e 4) alla nona

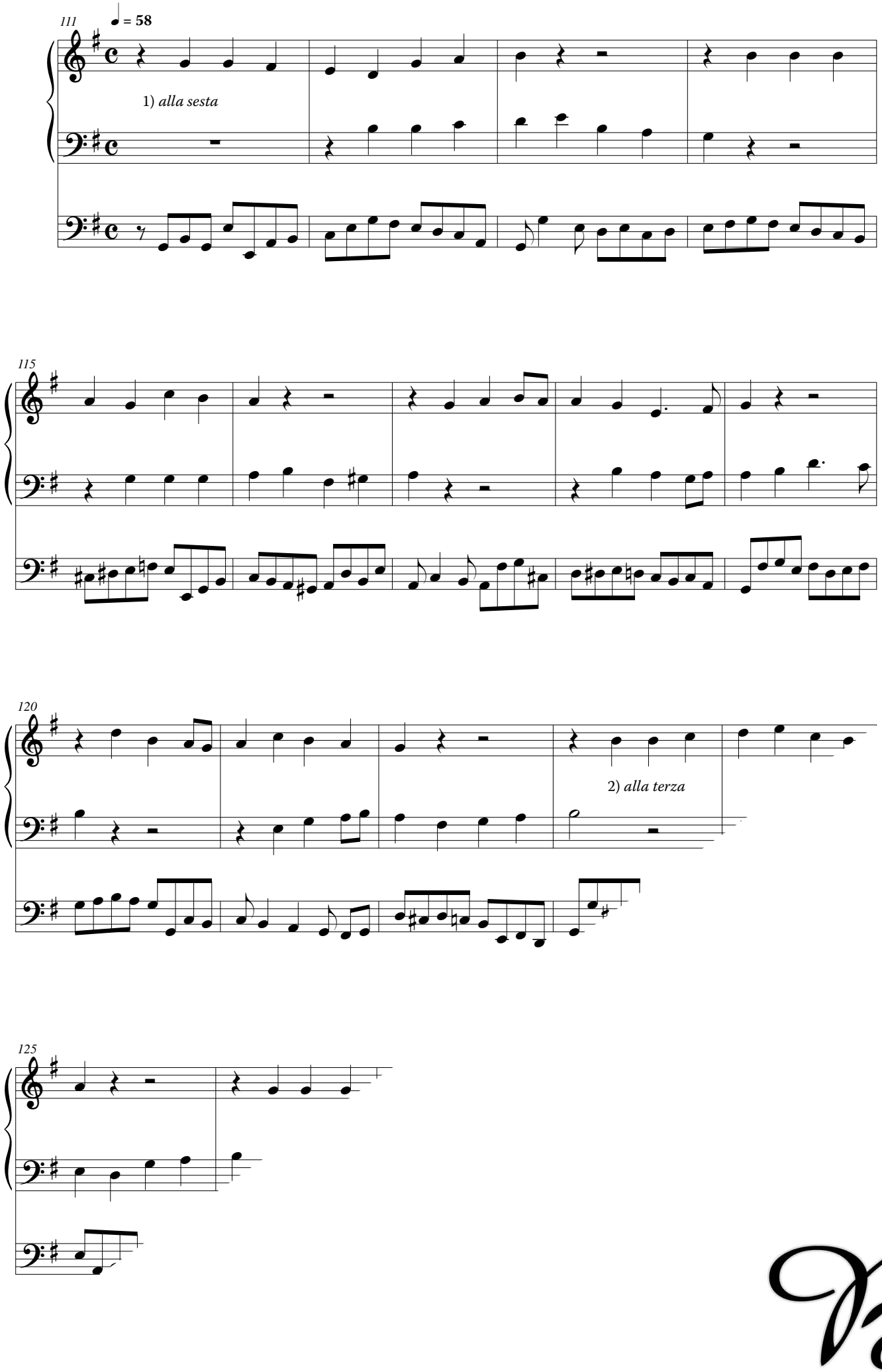

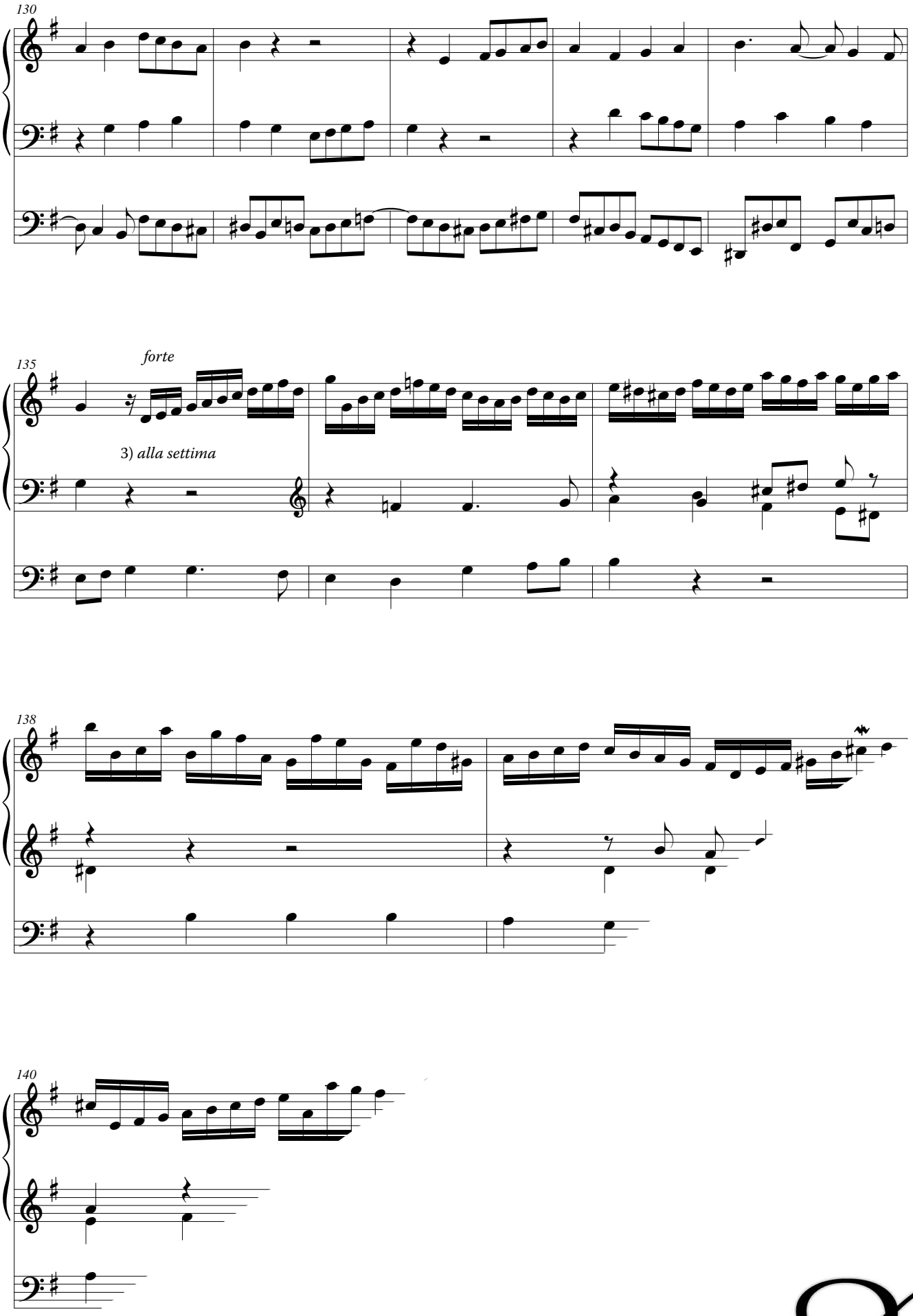
130
135
forte
3) alla settima
138
140

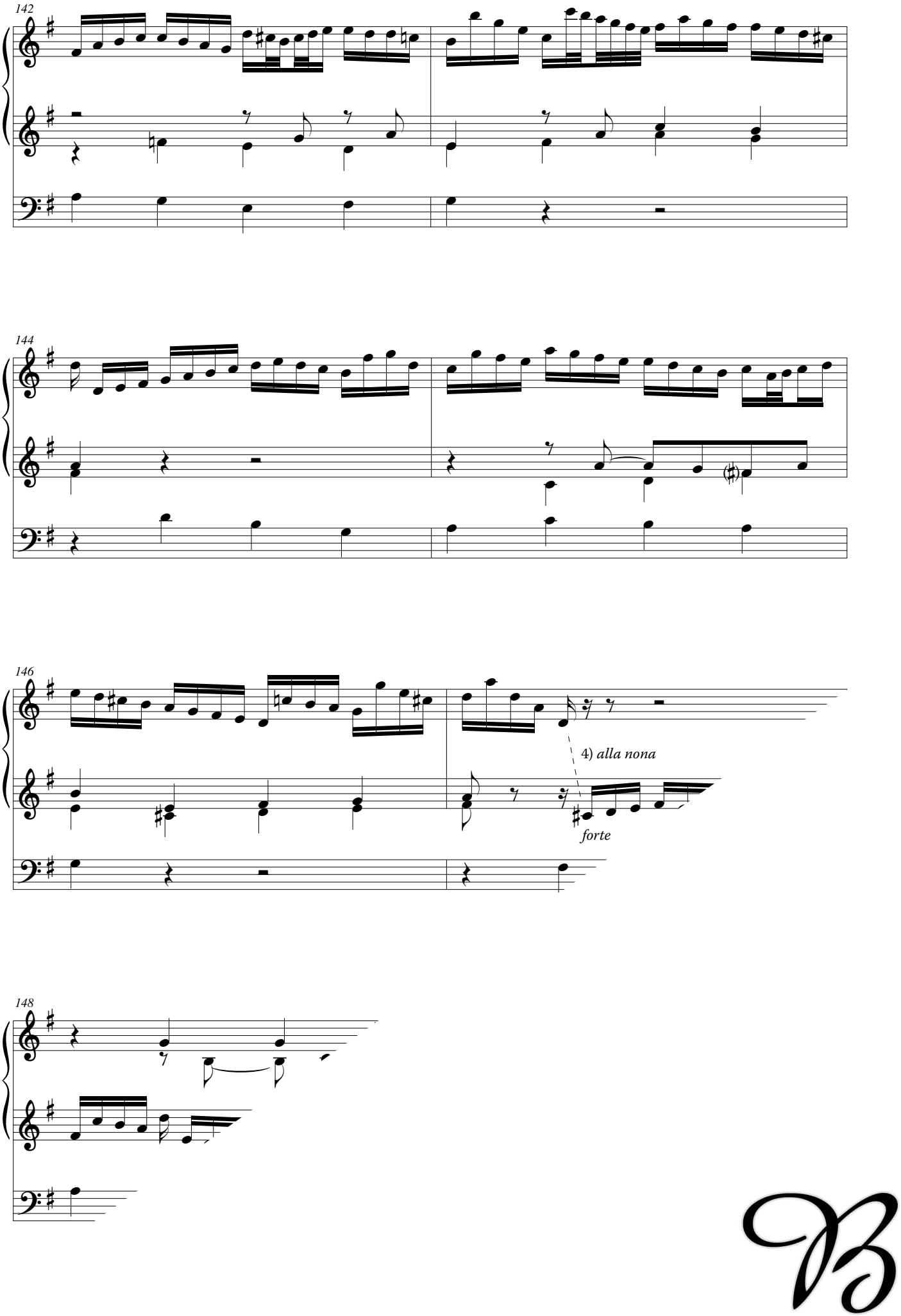
142
144
146
4) alla nona
forte
148

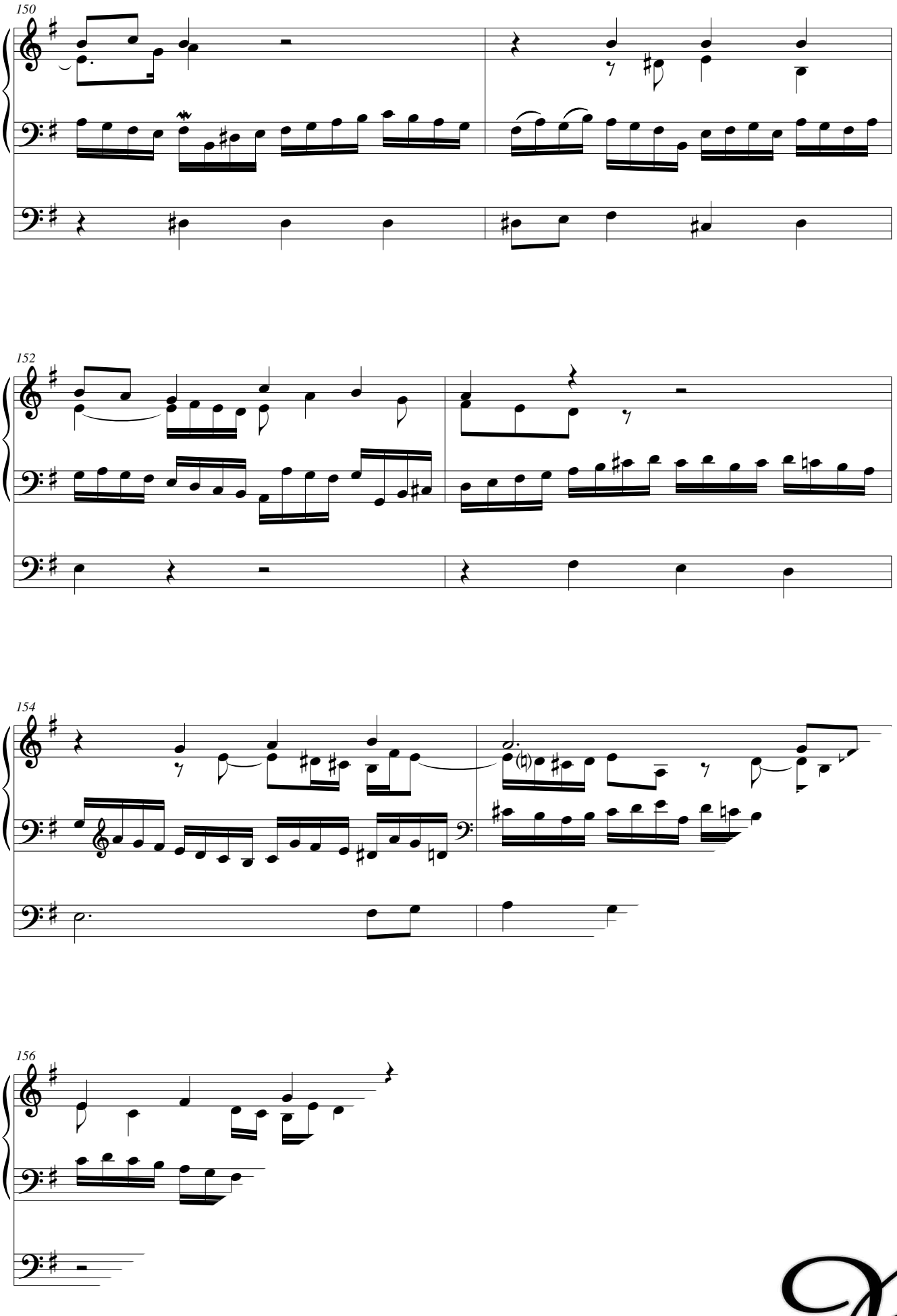
150
152
154
156

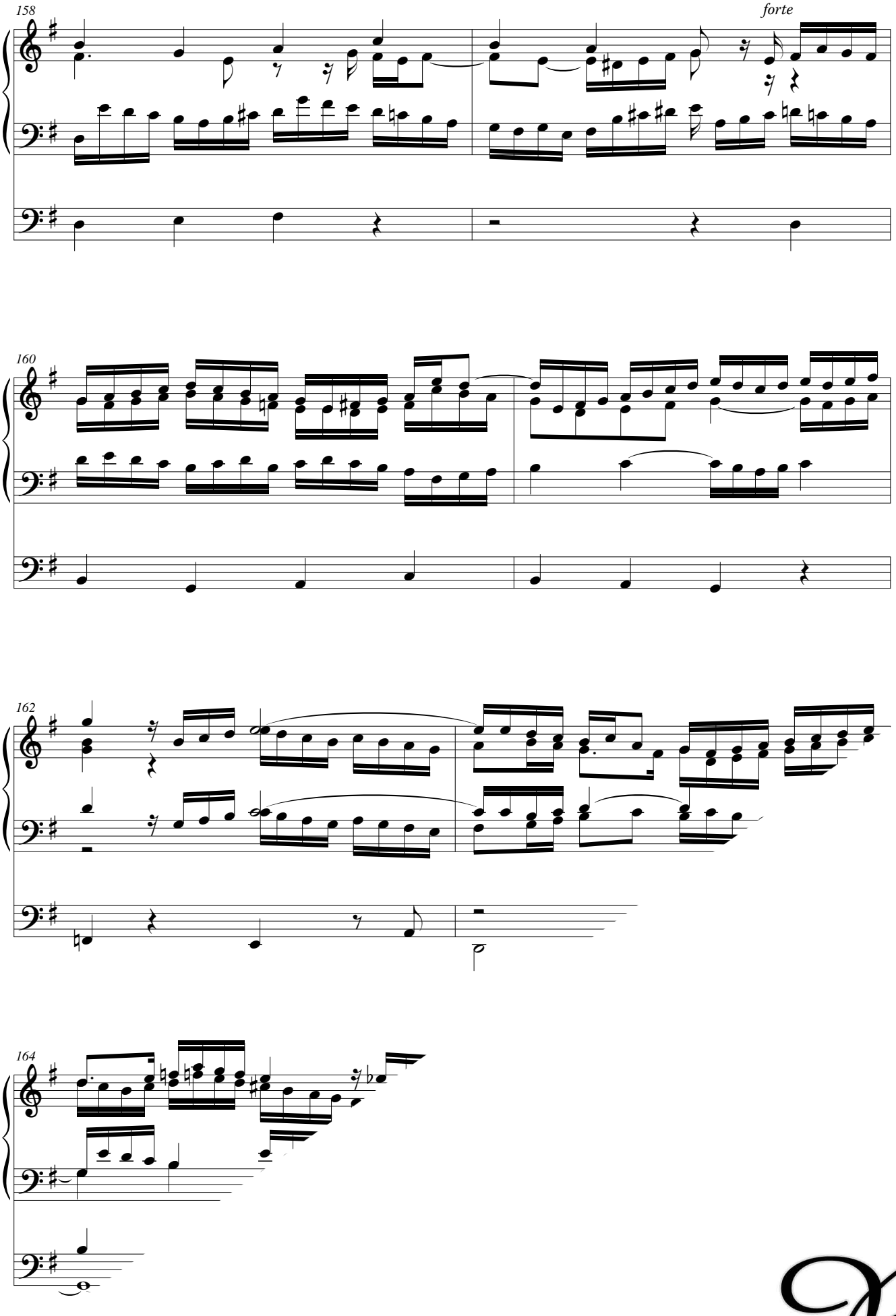
158
forte
160
162
164

APPENDIX

B

Koraalzetting Iso-ritmisch

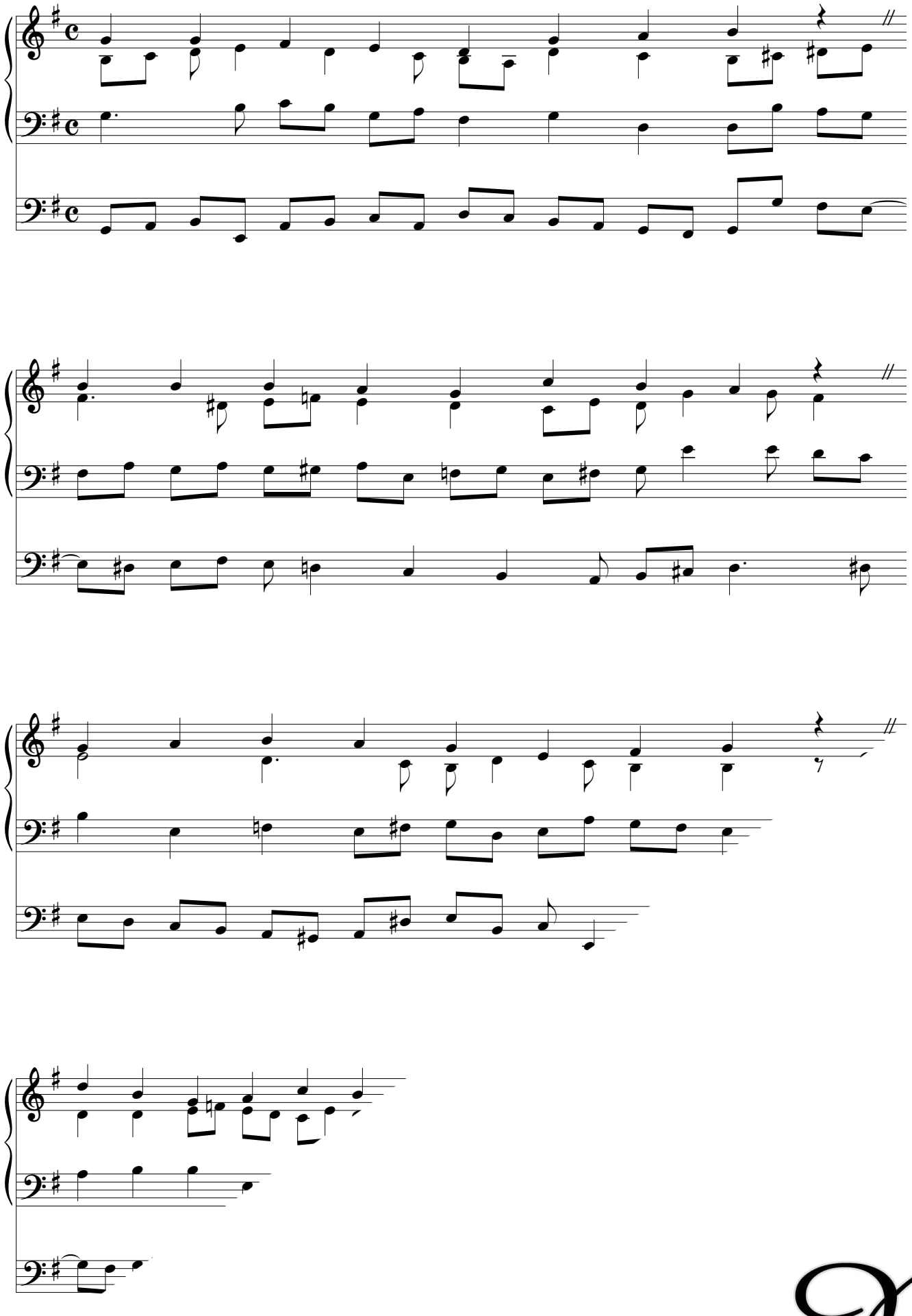

Koraalzetting Ritmisch

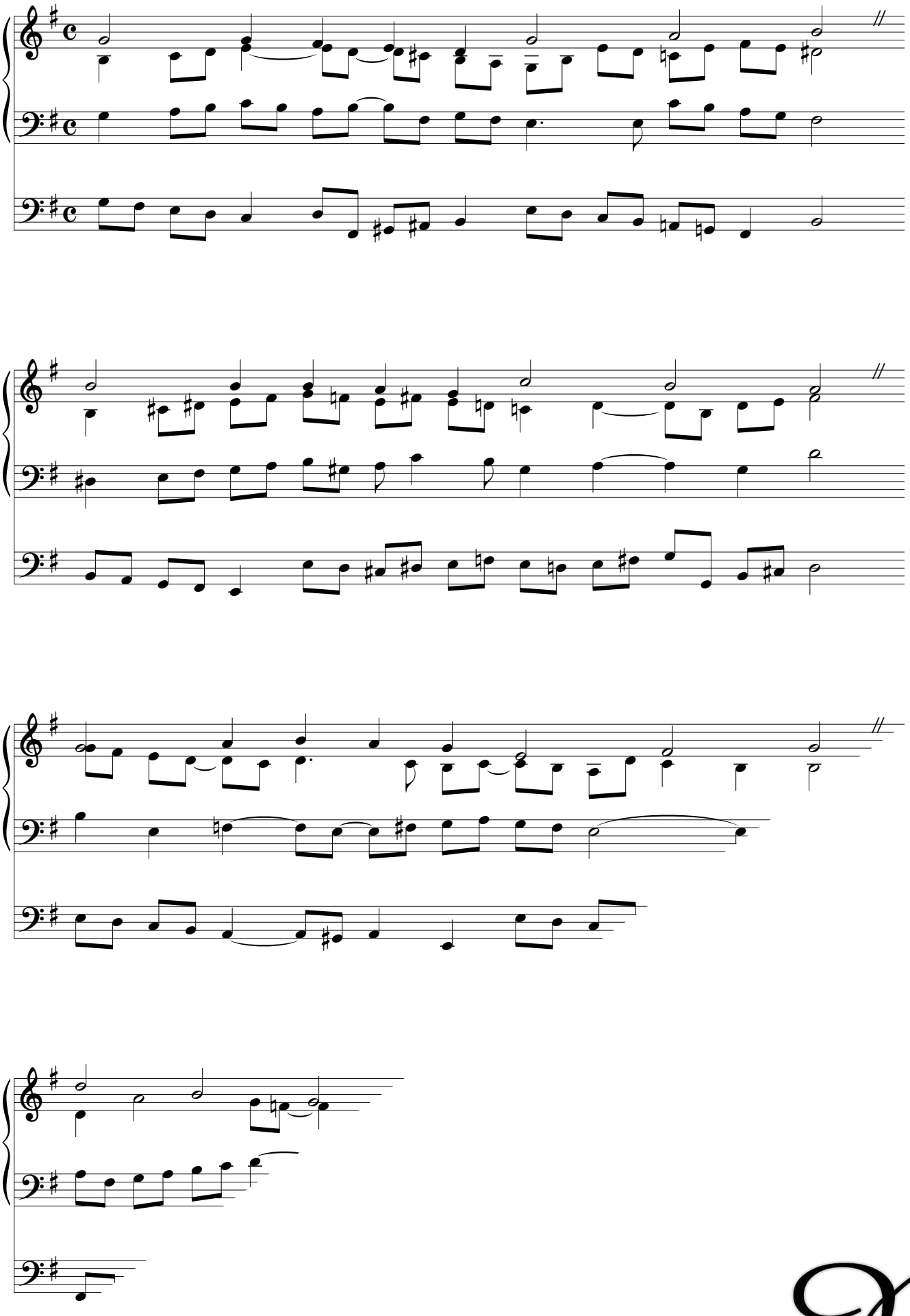

COMPONIST

Paul Kieviet (1964) studeerde aan het Rotterdams Conservatorium orgel (Docerend Musicus en Uitvoerend Musicus) bij Arie J. Keijzer en Bernard Winsemius, kerkmuziek bij Barend Schuurman en theorie der muziek bij Jan Kleinbussink, Peter-Jan Wagemans en Ludwig Otten. Als kerkmusicus is hij verbonden aan de hervormde gemeente Sommelsdijk, en als zodanig vaste bespeler van het Meere-orgel uit 1821 (II/p/21), en daarnaast aan de hervormde gemeente Middelharnis, waar hij het Leeflang-orgel uit 1952 (III/P/43) bespeelt. Rond deze twee orgels bouwde hij een uitgebreide en bloeiende lespraktijk op. Als docent muziektheorie is hij verbonden aan Muziekgebouw Goeree-Overflakkee. In 1985 won hij het Nationaal Orgelconcours in de Hooglandse Kerk te Leiden. Improvisatie studeerde hij bij Arie J. Keijzer en aan de Internationale Zomeracademie te Haarlem bij Klaas Bolt. Hij concerteerde voor de radio, op CD en op vele plaatsen in ons land. Onlangs gaf hij zijn 75e Bachconcert. Vorig jaar verschenen zijn twee meest recente cd's rond het Meere-orgel in de Hervormde Kerk te Sommelsdijk: samenzang en improvisaties onder de titel *Vox humana* en literatuur onder het motto *Van fluit traver tot carillon*.